

УДК 616.98:578/.579-036.22-084(477.53)

ЕПІДЕМІЧНА СИТУАЦІЯ ЗІ СКАЗУ ТА СТАН АНТИРАБІЧНОЇ ДОПОМОГИ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Шостакович-Корецька Л.Р.¹, Шевченко-Макаренко О.П.¹, Ревенко Г.О.¹,

Дядик В.П.¹, Тимофєєва Л.В.², Мосейчук Н.С.³,

Шульга С.В.⁴, Славіковська Л.В.⁵

¹ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»,

м. Дніпропетровськ, Україна,

²КЗ „Дніпропетровська міська клінічна лікарня № 21 ім. проф. Є. Г. Попкової”

ДОР”, м. Дніпропетровськ, Україна

³Головне управління держсанепідслужби у Дніпропетровській області, Україна

⁴Центральна міська лікарня, м. Новомосковськ,

⁵Центральна міська лікарня, м. Нікопіль

Резюме: В статті проведено аналіз захворюваності на сказ серед тварин з 1994 по 2015 роки у Дніпропетровському регіоні. Проаналізовані фактори передачі у групі тварин та людей. Порівняно питому вагу вірус позитивних досліджень на сказ серед свійських, диких та домашніх тварин у різні роки. Визначені проблеми у наданні антирабічної допомоги постраждалим від укусів тварин за 2014-2015 роки, а саме неможливість надання профілактичних заходів у повному обсязі. Описані епідеміологічні ланки серед летальних випадків від сказу у людей у 2015 році.

Ключові слова: сказ, епізоотія, антирабічна допомога.

Актуальність. Важливість проблеми сказу зумовлена убиквітарним поширенням хвороби та 100% летальністю. За оцінками ВООЗ серед інфекційних хвороб займає 5 місто за нанесеними економічними збитками. В особливій групі ризику знаходяться діти, оскільки частіше контактують з тваринами, ніж дорослі. Близько половини всіх летальних випадків від сказу зареєстрована серед дітей до 15 років. Близько 3,3 мільярдів людей проживають в регіонах несприятливих по сказу [2,8]. Щорічно більш ніж 10 мільйонів осіб

отримують імунізацію проти сказу внаслідок контакту з тваринами. У світі, протягом останнього десятиріччя, відбувається глобальний ріст захворюваності на сказ. Експерти ВООЗ привертають увагу до важливості програм по вакцинації як самий ефективний спосіб зменшення ризику цієї хвороби, від якої щорічно помирає близько 50000 осіб [3, 4]. В нашій країні природні осередки сказу реєструються в усіх областях. В Україні та Дніпропетровській області більше 30 років триває епізоотія сказу природного типу, основним джерелом якої є дикі хижі тварини [5]. Щороку в Україні реєструється від 4 до 7 випадків сказу серед населення [6]. Епідемічна ситуація на сказ по Дніпропетровській області залишається нестійкою з тенденцією до зростання захворюваності серед людей. З 1960 до 1990 року у Дніпропетровській області діагностовано 11 випадків сказу людей [1].

Мета дослідження. Проаналізувати дані захворюваності на сказ серед тварин за 2001-2015 роки і летальність від сказу серед людей. Оцінити якість антирабічної допомоги хворим за 2014-2015 останніх роки.

Матеріали та методи дослідження. Нами був проведений ретроспективний аналіз даних захворюваності на сказ згідно Інформаційних бюлетенів держсанепідслужби про стан інфекційної захворюваності в Дніпропетровській області за 1994 – 2015 роки. За даними ветеринарної служби та держсанепідслужби у Дніпропетровській області за 1994-2015 роки вивчено епідеміологічні дані про прояви епізоотії у регіоні. Обробка даних проводилась епідеміологічними та статистичними методами.

Результати дослідження та їх обговорення. З 1991 по 2000 роки в Дніпропетровській області було зареєстровано 86 випадків сказу тварин (від 2 до 16 випадків щороку), а у період з 2001 по 2010 роки 905 випадків, тобто спостерігається зростання у 10,5 разів. Тільки за 4 роки (2011-2014 рр.) – 385 випадків. За 9 місяців 2015 року по області зареєстровано 68 випадків лабораторно підтверджених випадків сказу серед тварин (рис. 1). Найбільш інтенсивно проявлялась епізоотія у 2005, 2007, 2010 та 2012 роках. Хоча за

останні 2 роки захворюваність тварин не є самою високою, циркуляція вірусу сказу в природі існує і залежить в значній мірі від стану роботи служб, які залучаються для контролю ситуації серед тварин.

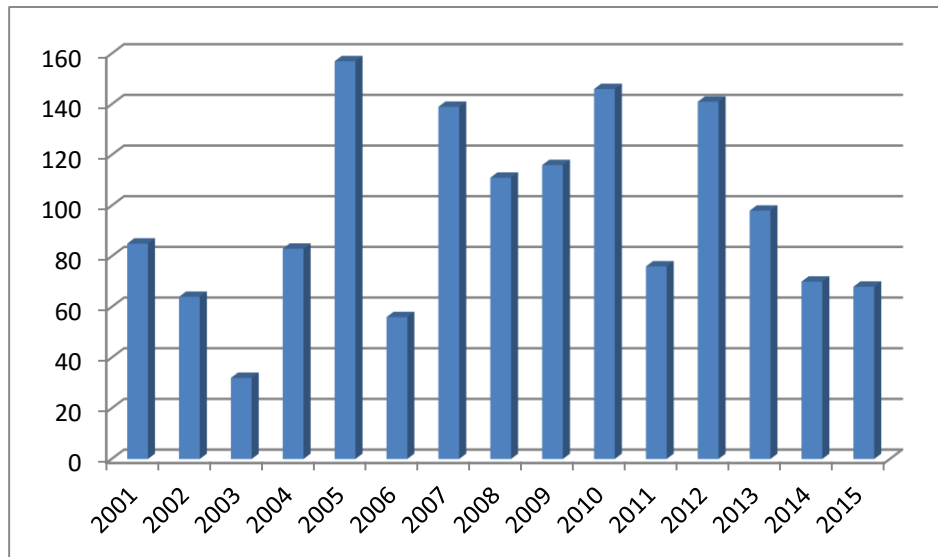

Рис. 1. Кількість випадків сказу серед тварин у Дніпропетровській області за 2001-2014 роки та 9 місяців 2015 року. (абс.)

Питома вага вірус позитивних досліджень серед тварин з розбігом у 15 років надана у таблиці 1.

Таблиця 1.

Питома вага вірус позитивних досліджень серед тварин

Тварини	Роки	
	1984	2014
Лисиці	16,6	65,4
Собаки	9,5	14,4
Свійські тварини	40,4	1,5

З таблиці 1 видно, що в останні 15 років спостерігається стійке зростання показника інфікованості лисиць, що пояснюється, як зменшенням поголів'я свійських тварин, так і збільшенням щільності популяції рудої лисиці. Така тенденція є вкрай небезпечною прогностичною ознакою, оскільки лисиці є джерелом для запуску епізоотичного процесу серед бродячих та домашніх

тварин. Так, аналіз стану зустрічі населення з різними видами тварин та ураженості останніх рабічним вірусом показав, що у 2014 році 65,4% випадків ускладнення епідемічної ситуації виникає за рахунок собак та у 20% - за рахунок котів, в основному безпритульних. Це вказує на першочерговість заходів щодо проведення санітарної очистки територій від бродячих тварин, охоплення щепленнями проти сказу домашніх та диких тварин, доведенню щільності популяцій рудої лисиці, вовків та інших хижаків в природі до рекомендованих нормативів (1 особа на 1000 гектарів).

За 9 місяців 2015 року у порівнянні з попереднім роком за антирабічною допомогою звернулись 5283 осіб, проти 4598 у 2014 році, з них 1940 осіб (36,7%) постраждали від укусів бродячих тварин. В 2046 (40%) випадках було призначено курс профілактичних щеплень. 161 особі була показана комбінована профілактика (рабічна вакцина та антирабічний імуноглобулін), оскільки були укуси за кісті рук, але через відсутність імуноглобуліну не змогли отримати повний обсяг профілактики.

У 2015 році у Дніпропетровській області вперше за останні 25 років були зареєстровані випадки сказу серед людей - 3 випадки у нещеплених осіб, з них у 2-х випадках інфікування відбулось в нашій області (один випадок в Ленінському районі – зараження відбулось внаслідок укусу домашньої собаки, яка інфікувалась під час охоти на лисицю, другий випадок в Першотравенському районі – укус бродячою собакою) та третій випадок в Донецькій області (укус бродячим котом), де після звернення до районної лікарні з клінічними проявами хвора за допомогою санавіації була доставлена до інфекційної лікарні Дніпропетровська.

Висновки.

В області існують передумови до суттєвого погіршення епідемічної ситуації зі сказу. За останні 15 років спостерігається стійке зростання показника інфікованості рудої лисиці. Необхідно посилити роботу ветеринарної служби

по покращенню ситуації щодо охоплення плановою імунізацією домашніх та диких тварин та, як наслідок, зниженню рівня епізоотії.

Захворюваність на сказ залишається на високому рівні серед тварин та з'явилися летальні випадки серед людей (три у 2015 році).

Відсутність антирабічного імуноглобуліну є неюлагодприятним фактором при укусах, ослиненні та ранах високого ризику інфікування.

Література.

1. Інформаційні бюлетні ДСЕС про стан інфекційної захворюваності в Дніпропетровській області за 1994 – 2015 роки, ф.№1.
2. Кіселик І. О. Особливості клініки та діагностики сказу (огляд літератури та власні спостереження) / І. О. Кіселик, О. М. Зінчук // Сучасні інфекції. – 2010. - № 3. – С. 87-91.
3. Копча В.С. Сказ людини: перипетії специфічної профілактики / В. С. Копча, Н. Т. Бурак // Інфекційні хвороби. – 2011. - №1. С.60-66.
4. Маркович И. Г. Анализ эпидемической и эпизоотической ситуации относительно инфекций, общих для человека и животных, в Украине за 2011-2012 гг. // И.Г. Маркович, А.И. Гриневич, А. Вержиховский, М.С. Троцкий // Клиническая инфектология и паразитология. – 2013. - №1. С.60-68.
5. Морочковський Р.С. Захворювання на сказ у Волинській області / Р.С. Морочковський // Інфекційні хвороби. – 2015. - №1 – С. 97-99.
6. Печенка А.М. Эпидемическая и эпизоотическая ситуация по бешенству в Украине и мире. Бешенство у животных / А.М. Печенка, А.И. Глей // Клиническая инфектология и паразитология. - 2013. - № 1 (04). С. 96-109.
7. Ребенок Ж.О. Клінічні маски сказу / Ж.О. Ребенок // Інфекційні хвороби. – 2012. - № 2 – С. 82-88.
8. Blanton J.D., Palmer D., Dyer J., Rupprecht C. 2011. Rabies Surveillance in the United States during 2010. – JAVMA 239(6): 773–783.

9. Botvinkin A.D., Selnikova O.P., Antonova L.A., Moiseeva A.B., Nesterenko E.Yu. 2005. Human rabies case caused from a bat bite in Ukraine. – Rabies Bulletin Europe 29(3): 5–7.
10. Picard-Meyer E., Robardet E., Moroz D., Trotsenko Z., Drozhze Z., Biarnais M., Solodchuk V., Smerczak M., Cliquet F., Molecular epidemiology of rabies in Ukraine Arch Virol. – 2012. – Vol. 157. – P. 1689-1698.

ЭПИДЕМИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ ПО БЕШЕНСТВУ И СОСТОЯНИЕ АНТИРАБИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ В ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Шостакович-Корецкая Л.Р.¹, Шевченко-Макаренко О.П.¹, Ревенко Г.А.¹,
Дядик В.П.¹, Тимофеева Л.В.², Мосейчук Н.С.³,
Шульга С.В.⁴, Славиловская Л.В.⁵

¹ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»,
г. Днепропетровск, Украина,

²КУ "Днепропетровская городская клиническая больница № 21 им. проф. Е. Г.
Попковой "ДОР", г. Днепропетровск, Украина

³Главное управление госсанэпидслужбы в Днепропетровской области, Украина

⁴Центральная городская больница, г. Новомосковск,

⁵Центральная городская больница, г. Никополь

Резюме: В статье приведен анализ заболеваемости бешенством среди животных с 1994 по 2015 годы. Проанализированы факторы передачи в группе животных и людей. Сравнивали удельный вес вирус позитивных исследований на бешенство среди сельскохозяйственных, диких и домашних животных. В разные годы. Определены проблемы в предоставлении антирабической помощи пострадавшим от укусов в 2014-2015 годах, а именно невозможность оказания профилактических мероприятий в полном объеме. Описаны эпидемиологические звенья летальных случаев в 2015 году.

Ключевые слова: бешенство, эпизоотия, антирабическая помощь.

RABIES EPIDEMIC SITUATION AND STATUS OF ANTIRABIES HELP IN DNIPROPETROVSK REGION

Shostakovych-Koretskaya L.R.¹, Shevchenko-Makarenko O.P.¹,
Revenko G.A.¹, Dyadik B.P.¹, Timofeeva L.V.², Moseychuk N.S.³,
Shulga S.V.⁴, Slavikovska L.V.⁵

¹ SE “Dnipropetrovsk medical academy of Health ministry of Ukraine”,
Dnipropetrovsk;

²“Dnipropetrovsk municipal clinical hospital #21 named after E.G.Popkova”

³Chief management of state sanitary epidemiological service in Dnipropetrovsk
region, Ukraine

⁴“Novomoskovsk district central hospital”, Novomoskovsk, Ukraine

⁵“Nicol district central hospital”, Nicol, Ukraine

Summary: The article presents the incidence of rabies in animals since 1994 till 2015 years. Factors of transmission in animal groups and people are analysed. The relative incidence of viral positive investigations for rabies among domestic, wild and domestic animals in different years is evaluated. The problems in providing antirabies help to victims of bites in 2014-2015 years are outlined, including the inability to provide preventive measures in full extend. The epidemiological chains of lethal cases of rabies among people in 2015 year are described.

Keywords: rabies, epizootic, antirabies help.